

takoj, ko so odšli možje, in da se je krohotoma zahahljal, ko so se za poslednjim zaprla vrata. Prav takrat mu krčmar prinese pečenko in med smehom mu Pavliha razodene, da vse, kar je pravil o možnji in denarju, nič ni res, ampak si je hotel le dobiti pri peči prostor.

In se je smejal, se na toplem dobre volje mastil s pečenko ter jo zalival z vinom, medtem ko so la-

komniki tavalı zunaj po temi in mrazu ter brskali po blatu za zaželeno možnjo. In z njim se je smejal krčmar, ki spričo tega, kar je slišal, ni bil kar nič hud, da mu je Pavliha pregnal pivce.

Zato pa si jih je prihodnji večer privoščil vsakega posebe:

»No, ali je bila težka možnja, ki jo je izgubil Pavliha?«

(Dalje prihodnjič.)

LOJZE ZUPANC

PASTIR S ČUDEŽNO VREČO

(BELOKRAJINSKA PRIPOVEDKA)

V gorjanskih hribih je živel reven pastir. Pasel je ovce. Debelačnega kruha in mleka je imel zmerom na pretek. In kdorkoli se je namahnil k njemu, mu je oteščil glad s hlebcom kruha in latvico mleka.

Nekoč pa se je v širnih gorjanskih gozdovih izgubila sama gorjanska vila. Čim bolj je tavela, tem bolj je bredla v gosto borovje in bukovje, a do jezerca, kjer je domovala s svojimi sestricami, le ni prišla. Trudna in lačna se je pod mrak zgrudila poleg stare bukve in milo zajokala.

Kadar vile jočejo, jim iz oči polze sami biseri, njih jok pa je podoben otožni pesmi, ki prihaja iz svireli in zamira nekje za devetimi gorami.

Večerilo se je že. Pastir je baš večerjal, kar mu udari v uho žalostna, zategla pesem vilinskega joka. Poskočil je na noge in prisluhnil. »Tako joka samo gorjanska vila,« je zamrmral in se napotil za glasom otožnega plača.

Po dolgem, truda polnem iskanju je našel vilo, ki je sedela pod staro bukvijo in jokala. Pred njo na tleh je bil kupček samih biserov, ki jih je bila vila najokala, a pastir se jih

ni dotaknil. Prijel je vilo za roko ter jo odpeljal v svojo kočo, kjer je z njo delil svojo skromno večerjo: hlebček debelačnega kruha in latvico mleka. Potlej je vili pokazal pot do gorjanskega jezera ter jo pospremil. Ko sta dospela do jezera, se je vila lepo zahvalila pastirju za gostoljubje in pomoč ter ga še vprašala:

»Dobri pastir, kaj naj ti dam v plačilo?«

Pastir je nekaj časa premišljeval, potlej pa je kar tjavendan zinil:

»Rad bi takšno vrečo, da bi vsakdo skočil vanjo, komur bi velel!«

»Imaš jo!« je odgovorila vila ter se potopila na dnu gorjanskega jezera v vilinski grad.

Pastir je pobral vrečo, ki se je iznenada pojavila na tleh pred njim, in odšel v svojo kočo. Zdaj je imel čudežno vrečo in je bil srečen. V jutru naslednjega dne je nagnal čredo v dolino, odpovedal gospodarju službo in se napotil s čudežno vrečo po svetu. Pod večer je dospel do smuškega gradu. Nihče ni stanoval v njem, ker se je bila po vsej Beli Krajini raznesla vest, da v gradu strašijo sami vragi. On pa je pogumno stopil v največjo grajsko sobano in legel na zapuščeno postelj.

Sredi noči ga je iz spanja vzdramil strahovit krik. V sobo so pridirjali trije šepasti vragi in se kregali med seboj:

»Ali ne diši tukaj po debelačnem kruhu?« je zarjul prvi.

»Meni pa se dozdeva, da diši po mleku!« je zakričal drugi.

»Huuuu!« je zatulil tretji. »Človeka sem zavohal!«

In že so vsi trije navalili v kot, kjer je ležal pastir na postelji. Le-ta pa je brž zagrabil čudežno vrečo in zavpil: »Trije vragi, brž v vrečo!«

Komaj je bil spregovoril, že se je zgodilo. Potlej je zavezal vrečo, jo postavil v kot in znova zaspal. Ko je v dolini petelin prvič zapel, je vstal, zadel vrečo na ramo in se spustil v dolino. Na semiških gumnih so mlatiči že mlatili pšenične snope. Stopil je k njim, jim povedal kako in kaj in vrgel vrečo sred gumna med snope, rekoč:

»Hej, mlatiči, le po vragih!«

»Pi-ka, po-ka, au, au, au!« je zadelo po vsej belokrajinski kotlini. Ko so bili mlatiči vragom do-dobra zrahljali kosti, je pastir zadel vrečo s stokajočimi vragi spet na

ramo in odžvižgal dalje. Prispel je do gradaškega kovača. Naveličal se je prenašati po žveplu smrdēči tovor po svetu. Zatorej je vstopil v kovačnico, povedal mojstru kako in kaj in položil vrečo na nakovalo, rekoč:

»Holaj, mojster, le po vragih!«

»Bunkati, bunkati, joj, joj, pre-joj!« je zavekalo v kovačnici. Ko je bil mojster vragom potolkel vse roge, je pastir odvezal vrečo in zavpil:

»Ohej, vragi, brž odtod!«

Brez rog in šepajoč so jo vragi ucvrli v peklo. Pastir pa se je vrnil v smuški grad, kjer je v sreči in zadovoljstvu živel do svoje smrti. Po njegovi smrti so Belokrajinci iskali čudežno vrečo po vsem gradu, a zaman. Niso je našli. Še dandanes jo iščejo med razvalinami smuškega gradu. Zaživel bo srečno, kdor jo bo našel! — — —

IZ MLADIH

PERES

BOŽIČNA ŽELJA MALE ANICE

»Jezušček, ničesar
zase te ne prosim,
željo eno samo
v srcu svojem nosim.

Daj, da vsi ljudje se
ljubijo v tej noči,
vsakdo naj ukloni
se ljubezni moči.

Pošlji topel žarek
tihe božje sreče
tja med deco bedno,
ki ji konček sveče

slika sanje daljne,
komaj dosegljive,
tem otrokom bede
iz samote sive...«

ZA MATERIN GOD

Tiho, mati, praznuješ svoj god,
tiho sredi vrvenja,
sredi sveta šumenja.

Kaj obraz Ti je zjasnil smehlaj?
Mar si se zamislila nazaj
v svoja prejšnja leta,
davno, davno že požeta?
Spomnila si se pomladi svoje?
Tiha, srečna,
kakor večna
radost je bila.

A prišli so temni dnevi,
z njimi bol in solze...

Vem, da si zame trpela, o mati,
vem, da si zame prečula noči,
vem, da si zame svoje oči
hotela izjokati.

Kako naj Ti plačam, kako naj ti vrnem?
Kakšnih cvetic naj v šopek Ti strnem?
Nimam na svetu ničesar Ti dati,
vzemi si mojo ljubezen,
o mati.

Ljudmila Seškova